

Κατάσταση των υδάτων στην Ευρώπη

Γενική εικόνα

Η προστασία και η ποιότητα των υδάτων στην Ευρώπη βελτιώνεται. Όπως εκτίθεται λεπτομερέστερα κατωτέρω, η επί σχεδόν 30 έτη νομοθετική δραστηριότητα της ΕΕ μαζί με τις εθνικές και διεθνείς ενέργειες για την προστασία και τη βελτίωση του υδατικού περιβάλλοντος αποδίδουν σήμερα καρπούς σε πολλούς τομείς. Εντούτοις υπάρχουν ορισμένα ζητήματα, συνδεδεμένα ειδικότερα με τη γεωργία, όπου δεν σημειώνεται πρόοδος. Επί πλέον, εκεί όπου παρατηρείται πρόοδος μπορεί ωστόσο να εκκρεμούν ακόμη προβλήματα και να υπάρχουν συγκεκριμένα γεωγραφικά «καυτά σημεία». Πρέπει επίσης να τονιστεί ότι υπάρχουν μεγάλα κενά πληροφοριών για μερικά ζητήματα και εκεί τα σχετικά συμπεράσματα πρέπει να εξεταστούν με κάποια σύνεση.

Έχοντας υπόψη τη μεγάλη επιρροή της γεωργίας, θα είναι σημαντική η παρακολούθηση της επίδρασης από τη διεύρυνση της ΕΕ τόσο στον ίδιο τον τομέα όσο και στους υδατικούς πόρους στα νέα κράτη μέλη. Η οικονομική αναδιάρθρωση της δεκαετίας του 1990 είχε γενικά ως αποτέλεσμα μειωμένες πιέσεις στο υδατικό περιβάλλον, ενώ μια ευρείας κλίμακας εντατικοποίηση της γεωργίας μετά τη διεύρυνση είναι πιθανό να αντιστρέψει αυτή την τάση.

Τομείς προόδου

Οικολογική ποιότητα των ποταμών

Η οικολογική ποιότητα απηχεί τις επιπτώσεις όλων των χημικών και φυσικών πιέσεων πάνω στο βιολογικό σύστημα. Οι πληροφορίες για τους ποταμούς σε 14 χώρες δείχνουν ως επί το πλείστον ότι η ποιότητα των ποταμών βελτιώνεται. Εντούτοις, υπάρχει έλλειψη συγκρίσιμων στοιχείων σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Αυτή η κατάσταση θα βελτιωθεί καθώς προχωρά η εφαρμογή της οδηγίας-πλαίσου για τα ύδατα (2000/60/EK).

Ρύπανση από τις ουσίες που καταναλώνουν οξυγόνο και τον φώσφορο

Ο έλεγχος της ρύπανσης από σημειακές πηγές σε αστικές περιοχές και στη βιομηχανία έχει αποφέρει σημαντικές βελτιώσεις στην ποιότητα πολλών υδάτινων μαζών σε ολόκληρη την Ευρώπη. Αξιοσημείωτη είναι η μείωση του φωσφόρου και της οργανικής ύλης σε ποταμούς και λίμνες ως αποτέλεσμα της βελτιωμένης επεξεργασίας των αστικών λυμάτων, καθώς επίσης και μέσω

της εμφάνισης απορρυπαντικών χωρίς φωσφορικά άλατα και της μειωμένης χρήσης φωσφορούχων λιπασμάτων στη γεωργία.

Έχουν σημειωθεί επίσης αντίστοιχες μειώσεις στις απορρίψεις θρεπτικών ουσιών στους ποταμούς και απευθείας στις θάλασσες (ιδιαίτερα στη Βόρειο Θάλασσα και στη Βαλτική Θάλασσα), αν και για διάφορους πιθανούς λόγους (πολύπλοκες φυσικές και χημικές σχέσεις, κενά στα δεδομένα) αυτές δεν έχουν πάντοτε οδηγήσει σε μειώσεις των θαλάσσιων συγκεντρώσεων θρεπτικών ουσιών.

Η καλύτερη επεξεργασία των λυμάτων έχει οδηγήσει επίσης σε βελτίωση της ποιότητας των παράκτιων και εσωτερικών υδάτων κολύμβησης. Τα ποσοστά συμμόρφωσης με τις υποχρεωτικές προδιαγραφές της ΕΕ υπερβαίνουν το 90%.

Ρύπανση από τις επικίνδυνες ουσίες

Η ρύπανση των ποταμών από βαρέα μέταλλα και μερικές άλλες χημικές ουσίες που διέπονται από αυστηρές ρυθμίσεις και απαριθμούνται στην οδηγία για τις επικίνδυνες ουσίες (76/464/EOK) παρουσιάζει σε γενικές γραμμές μείωση. Η διαθεσιμότητα στοιχείων για πολλούς άλλους ρύπους είναι πάρα πολύ μικρή και δεν αφήνει περιθώρια για εκτιμήσεις.

Μια αντίστοιχη μείωση έχει παρατηρηθεί στα φορτία βαρέων μετάλλων και ορισμένων οργανικών ουσιών που απορρίπτονται στο θαλάσσιο περιβάλλον. Υπάρχουν επίσης στοιχεία που δείχνουν ότι αυτή η πτώση συνεπάγεται μειώσεις στις συγκεντρώσεις αυτών των ουσιών στον βιόκοσμο των θαλασσών της Ευρώπης, αν και εντοπίζονται ακόμη συγκεντρώσεις πάνω από τα όρια που θεωρούνται ασφαλή για κατανάλωση από τον άνθρωπο σε

μύδια και ψάρια στις εκβολές μεγάλων ποταμών, κοντά σε σημειακές απορρίψεις βιομηχανικής προέλευσης και στα λιμάνια.

Στις σημερινές χώρες της ΕΕ, η μείωση των εκπομπών επικίνδυνων ουσιών έχει επιτευχθεί κατά μείζονα λόγο με την εφαρμογή καθαρότερων διεργασιών και τεχνολογίας στη βιομηχανία. Οι απορρίψεις πετρελαίου από διυλιστήρια και εγκαταστάσεις ανοικτής θαλάσσης έχουν μειωθεί. Στις υπό ένταξη χώρες, οι μειώσεις των εκπομπών έχουν προκύψει κυρίως από το κλείσιμο οικονομικά ασύμφωνων μονάδων.

Ένα αναδυόμενο ζήτημα είναι η παρουσία στα επιφανειακά ύδατα ουσιών που προκαλούν ενδοκρινικές διαταραχές, καθώς αρκετές ευρωπαϊκές χώρες αναφέρουν διαταραχές στην αναπαραγωγική λειτουργία των υδροβίων ζώων.

Απόληψη υδάτων

Οι συνολικές απολήψεις υδάτων έχουν μειωθεί κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας εκτός από τη Νοτιοδυτική Ευρώπη. Οι περισσότεροι τομείς έχουν περικόψει τη χρήση υδάτων με μέτρα όπως η μεγαλύτερη επαναχρησιμοποίηση των υδάτων και η βελτιωμένη αποδοτικότητα του δικτύου. Οι αυξημένες τιμές κατανάλωσης νερού έχουν συμβάλει επίσης σε κάποιο βαθμό.

Πετρελαιοκηλίδες

Αν και οι διακυμάνσεις από χρόνο σε χρόνο είναι μεγάλες, η συνολική ποσότητα πετρελαίου που διαρρέει από σκάφη παρουσίασε πτώση κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990. Αυτό οφειλόταν μάλλον στη νηολόγηση περισσότερων σκαφών διπλού κύτους και σε βελτιώσεις στον τομέα της ναυσιπλοΐας.

Πληροφορίες

Κατά τα τελευταία οκτώ έτη, η εφαρμογή του Eurowaternet (δίκτυο συλλογής πληροφοριών και δεδομένων για τα ύδατα που συντονίζει ο ΕΟΠ) έχει οδηγήσει σε σημαντικές βελτιώσεις των πληροφοριών για τα ύδατα στην Ευρώπη.

Τα δελτία ενημέρωσης από τον ΕΟΠ είναι συνοπτικές, εύληπτες εισαγωγές σε τρέχοντα περιβαλλοντικά ζητήματα, βασισμένα στις πιο πρόσφατες διαθέσιμες πληροφορίες. Οι ενημερώσεις διατίθενται στην ιστοθέρση του ΕΟΠ, στη διεύθυνση www.eea.eu.int

Τομείς στασιμότητας

Ρύπανση από νιτρικά άλατα

Η ρύπανση με άζωτο, ιδίως από τη γεωργία, έχει παραμείνει σταθερή. Δεδομένου ότι οι εκπομπές σημειακών πηγών έχουν μειωθεί, η συμβολή της γεωργίας έχει γίνει σημαντικότερη σε σχέση με παλαιότερες περιόδους.

Οι συγκεντρώσεις στους ποταμούς παρέμειναν σχετικά σταθερές καθ' όλη τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 και είναι υψηλότερες σ' εκείνες τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης όπου η γεωργία είναι εντατικότερη. Οι συγκεντρώσεις θρεπτικών ουσιών στις θάλασσες έχουν επίσης παραμείνει σταθερές σε γενικές γραμμές.

Δεν υπάρχουν ενδείξεις μεταβολών στα επίπεδα των νιτρικών αλάτων στα υπόγεια ύδατα. Παρατηρείται υπέρβαση των ανώτατων τιμών για τα νιτρικά άλατα στο πόσιμο νερό περίπου στο ένα τρίτο των υπόγειων υδάτινων μαζών για τις οποίες υπάρχουν πληροφορίες. Τα νιτρικά άλατα στο πόσιμο νερό είναι σύνηθες πρόβλημα σε ολόκληρη την Ευρώπη, ιδιαίτερα στο νερό από αβαθή φρέατα.

Απόληψη υδάτων για την άρδευση, την παραγωγή ενέργειας και τον τουρισμό

Έχει σημειωθεί μια ελαφρώς αύξουσα τάση στη χρήση υδάτων για τη γεωργία, π.χ. για άρδευση, στη Νοτιοδυτική Ευρώπη, καθώς και στα ύδατα που αντλούνται για την παραγωγή ενέργειας στις μη μεσογειακές υπό ένταξη χώρες. Ο τουρισμός αποτελεί σημαντικό και κατά πάσα πιθανότητα αυξανόμενο φορτίο για τους υδατικούς πόρους σε πολλές περιοχές της Νότιας Ευρώπης.

Η υπεράντληση εξακολουθεί να προκαλεί σοβαρή ανησυχία σε περιοχές όπως τα παράλια και τα νησιά της Μεσογείου όπου οι πηγές πόσιμου νερού έχουν υφαιμυρωθεί από το θαλασσινό νερό.

Φυτοφάρμακα

Τα φυτοφάρμακα από γεωργικές χρήσεις εμφανίζονται στα επιφανειακά, στα υπόγεια και στα πόσιμα ύδατα σε ανησυχητικά επίπεδα. Τα στοιχεία για τις πολυάριθμες σχετικές ουσίες δεν παρέχουν τη δυνατότητα για προσδιορισμό των τάσεων.

Βιβλιογραφικές πηγές:

Τα ύδατα στην Ευρώπη: Αξιολόγηση βάσει δεικτών. Σύνοψη, ΕΟΠ, Κοπεγχάγη

Europe's water: An indicator-based assessment, topic report No 1/2003, ΕΟΠ, Κοπεγχάγη

